

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

50

Brno 2009

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 50
Volume 50

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttka, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Fotografie levalloiského hrotu nalezeného při výzkumu paleolitické lo-
kality Tvarožná-Za školou. Srov. studii P. Škrdly a kol. obr. 5:1. Foto
J. Špaček.

*A foto of the Levallois point found in the Paleolithic site Tvarožná-
Za školou. See the study of P. Škrdla et. al. Fig. 5:1. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

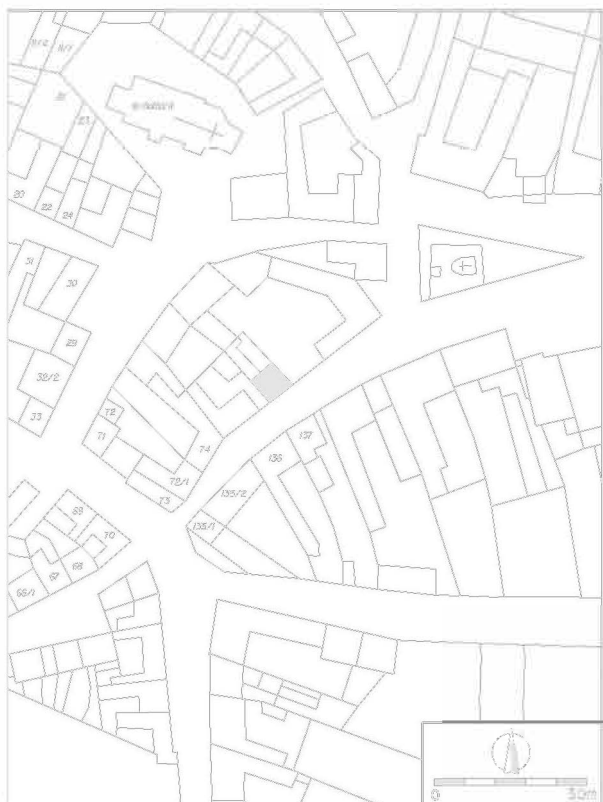
Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2009

Copyright ©2009 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 88: Modřice. Vyznačení plochy výzkumu. Abb. 88: Modřice. Bezeichnung der Grabungsfläche.

kladě zlozków keramiky v zásypu některých hrobů (Procházka 2003, 286). Informace o výzkumu je nutno brát jako předběžně, neboť výzkum, který z klimatických důvodů pokračoval i v roce 2009, ještě není zcela uzavřen.

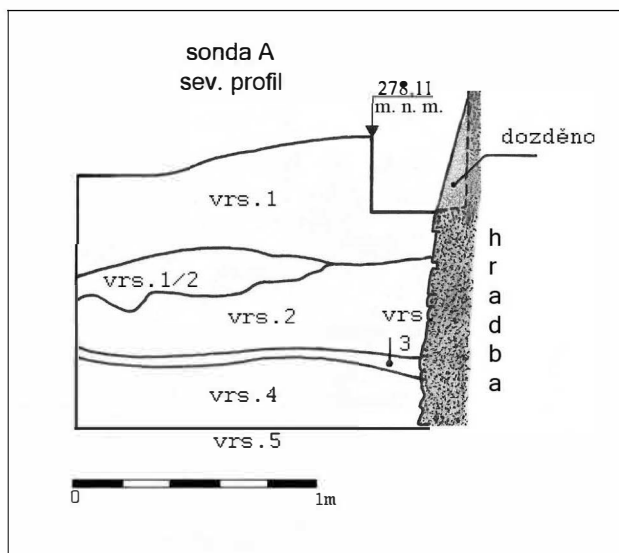
Miroslav Dejmál

Literatura

- Měřínský, Z. 1980: Středověké pohřebiště v Modřicích. *Přehled výzkumů 1977*, 87.
- Měřínský, Z. 1984: Středověké Modřice ve světle archeologických nálezů. *Vlastivědný věstník moravský* 36, 55–359.
- Procházka, R. 2003: Počátky jihomoravských měst a etnické změny. *Archaeologia historica* 28/03, 267–295.
- Stloukal, M. 1983: Středověké kostry z Modřic. *Přehled výzkumů 1981*, 67–68.

Resumé

Modřice (Bez. Brno-venkov), Havlíčkova Str., Konstr. Nr. 236, Parz. Nr. 78, Jungburgwallzeit, Spätmittelalter, Gräberfeld, Siedlung, Städtchen. Rettungsgrabung.

Obr. 89: Mohelnice. Třebovská ulice. Sonda A – severní profil. Abb. 89: Mohelnice. Třebovská Str. Sondage A – nordliches Profil.

MOHELNICE (OKR. ŠUMPERK)

Třebovská ulice, p. č. 240. Doba mladohradištní (12. stol.), vrcholný středověk, novověk. Městské hrady. Zjišťovací sondáž.

V létě a na podzim roku 2008 započalo město Mohelnice s první etapou dlouho očekávané opravy mohelnických městských hradeb. V první etapě byl zvolen úsek hradeb nacházející se naproti křižovatce ulice Třebovské a Okružní za sochou rudoarmějce (parc. č. 240), jehož stav byl nejvíce havarijní. Oprava probíhala pod dohledem památkovým a archeologickým (VM Šumperk). V průběhu opravy bylo rozhodnuto o využití této dlouho očekávané příležitosti k provedení dvou sond A a B u vnějšího líce hrady. Základní poloha místa úseku hradeb je prostorově zachycena na Základní mapě ČR 1:5 000, rok vydání 2006, list Zábřeh 7–9, sonda A 176 mm od Z sekční čáry a 250 mm od J sekční čáry; sonda B 176 od Z s.č. a 252 mm od J sekční čáry. Úsek hradeb je zde přístupný ze Z strany po vyvýšenině, která se zde prudce z roviny zvedá a má podobu zemní terasy. Její sklon byl zřejmě uměle upraven. Není tedy možné bez provedení sondy vedoucí napříč terasou zrekonstruovat situaci terénu před hradbou a jednoznačně říct, zda by se mohlo jednat o zbytek parkánu.

Sonda A měla rozměry 1,5 × 1,5 m (obr. 89, 90). Pod vrstvou novověké navážky se nacházela uměle navršená vrstva (č. 2) žlutohnědého jílu, s ojedinělými nálezy keramiky z vrcholného středověku a pravěku. Souvisela zřejmě s výstavbou hrady a pravděpodobněk ní byla přiložena za účelem zpevnění jejího založení. Následovala kulturní vrstva 3 ještě se smíšenými keramickými nálezy z vrcholného středověku a pravěku (keramika bez signifikantních znaků – datace mladší až pozdní doba kamenná). Ve vrstvě 4 se nacházely již pouze pravěké střepy (viz kapitola Neolit). Pod touto vrstvou, v hloubce 1,2 m, se nachází pouze jílovité podloží, na které je základ hrady položen.

Obr. 90: Mohelnice. Třebovská ulice. Sonda A. *Abb. 90: Mohelnice. Třebovská Str. Sondage A.*

Obr. 91: Mohelnice. Třebovská ulice. Sonda B. *Abb. 91: Mohelnice. Třebovská Str. Sondage B.*

Sonda B měla rozměry 1 × 1,5 m a byla položena 3,8 m severně od sondy A v místě předpokládaného zachovaného základového odskoku hradby (obr. 91). Sonda brzy odhalila, že nejde o odskok, ale o hradební destrukci – kavernu s vypadlými kameny. Sled vrstev zde byl stejný jako v sondě A. Rozdíl byl v hloubce založení hradby. Již v hloubce 30 cm zde hradba spočívala na vrstvě 2 – žlutý jíl o mocnosti 38 cm. Pod ní byly vrstvy 3–4 s keramikou středověkou a pravěkou. Nejstarší středověká keramika byla ve spodní vrstvě a je datovatelná do předkoloniálního osídlení – 12. stol. Podloží se nacházelo v hloubce 1 m od současné úrovně povrchu.

Obě sondy překvapivě odhalily jiné skutečnosti v založení hradby. Lze si to vysvětlit pouze tak, že se mohly střídat úseky hradby položené na podloží a části, které byly usazeny pár centimetrů pod povrchem na uměle navršenou jílovitou vrstvu. Tuto hypotézu by však mohl potvrdit jen další průzkum. To, že zde byla hradba takovýmto způsobem provedena, může být vysvětleno buď to snahou urychlit stavbu a ušetřit stavební materiál, anebo v místě sondy B byla jiná, nám neznámá situace. I tak se pozůstatek hradby pod destrukcí jevil jako výrazně mladší, provizorně spravený úsek. Protože tato část hradby byla jediným opomenutým místem opravy hradeb a okolní líc byl již nově obezděn, není možné se více k této části hradby vyjádřit.

Obr. 92: Mohelnice – upravená mapa stabilního katastru z r. 1834 (dle Plaček 2001, obr. 759), silnou čarou vyznačena plocha výzkumu, tenkou poloha biskupského sídla. *Abb. 92: Mohelnice – der Stadplan aus 1834 (nach Plaček 2001, obr. 759).*

Výsledky zjišťovací sondáže jsou předběžné, sondážní práce budou v souvislosti s 2. etapou opravy hradeb v roce 2009 pokračovat. Plánuje se provedení sond i z vnitřní strany hradeb tak, aby byl získán ucelený obraz řezem hradby. Teprve pak budou moci být získané výsledky výzkumu komplexně vyhodnoceny.

Martin Baják

Resumé

Mohelnice (okr. Šumperk). Třebovská Str., Parz. Nr. 240. Jungburgwallzeit, Hochmittelalter, Neuzeit. Stadtmauer. Sondierungsgrabung.

MOHELNICE (OKR. ŠUMPERK)

Ulice U Brány, Hřebíkářská p. č. 43/1, 44/3-5, 45, 46/2. Vrcholný středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Při archeologickém dohledu (duben 2008 – VM Šumperk) vyvolaném zřízováním přípojek inženýrských sítí k novému sportovnímu Squash centru Olympia byly dokumentovány tři archeologické objekty. Sledovaný prostor se nachází na SV okraji historického jádra města, na ulicích U Brány a částečně i ulici Hřebíkářská, mezi hradbami města a linií zadní části zástavby ležící na Smetanově ulici (obr. 92).

Dva objekty se v řezu jevily jako propálené vrstvy mazanice. Podle sporadicky v nich nalezené keramiky je můžeme časově zařadit do raného novověku a lze je identifikovat jako pecní, výrobní zařízení, které se zde dříve v tomto prostoru koncentrovalo. Podobně propálená místa mazanice byla dokumentována při záchraném arch. výzkumu realizovaném na přilehlé parcele č. 54 a 55 v roce 1999 (V. Goš, K. Faltýnek).

Nejvýznamnějším nálezem byl objekt č. 3, interpretovaný jako vrcholně středověká odpadní jáma, který se na-